

Nový Bydžov

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Nový Bydžov

Nadmořská výška: 232 m n. m.

Počet obyvatel: 6 683

Adresa URL: www.novybydzov.cz

Okres: Hradec Králové

GPS souřadnice: 50.241503N, 15.490821E

První pís. zmínka: 1305 (720 let)

PSČ: 504 01

Historie obce Nový Bydžov

Původně královské město připomínané v pramenech v roce 1305 bylo založeno na pravidelné geometrické osnově a stalo se významným střediskem Pocidliní. Dluhy Jana Lucembuského způsobily, že již v roce 1325 se města ujala nová vrchnost - panský rod Vartemberků - a Nový Bydžov poklesl mezi města poddanská. K výraznější změně došlo až roku 1407, kdy město obdrželo od Čeňka z Vartemberka privilegium, které měšťanům zaručovalo práva měst královských, jmenovitě Hradce Králové. Nedlouho potom vstupuje i Nový Bydžov do víru husitství nezdařeným útokem řemeslníků proti místnímu minoritskému klášteru. Za dalších Vartemberků měšťané postupně získali právo na první a druhý jarmark (1473 a 1496) a od vrchnosti odkoupili rychtu. Město se stalo sídlem panství, k němuž patřilo na jedenáct okolních vesnic.

Po Vartembercích se Nový Bydžov dostal v roce 1516 do majetku Pernštejnů. V té době začal hospodářský vzestup města, podpořený již v roce 1517 udělením dalších výsad. Se svolením vrchnosti se v městě usadila i část židovského obyvatelstva.

Roku 1548 přešlo bydžovské panství do držení Valdštejnů a po vymření bydžovské větve valdštejnského rodu v roce 1567 připadlo králi Maxmiliánu II. Nový Bydžov se nakonec z poddanského vztahu vykoupil a stal se královským věnným městem. V roce 1593 pak byli Bydžovští přijati mezi příslušníky třetího stavu a získali právo účasti na zemských sněmech.

Slibný rozvoj města a jeho panství však na dlouhou dobu zasáhly katastrofální následky třicetileté války a ani po několika dalších desetiletích se nevedlo lépe. Do počátku čtyřicátých let 18. století klade tradice vznik studetských merend, zvláštních slavností na rozloučenou s městem na konci prázdnin, kterých se zúčastňovali i významní básníci a spisovatelé. Studentské merendy se pak na dlouhou dobu staly vyhlášenou celoměstskou akcí. Právě těmito merendami se Nový Bydžov dostával do povědomí celé země.

Jako jediné královské město v západní části rozsáhlého Hradeckého kraje byl Nový Bydžov od roku 1751 určen za sídelní město nově vzniklého Bydžovského kraje, zasahujícího od Krkonoš přes Vrchlabí, Jilemnici, Novou Paku, Jičín, Hořice, Nový Bydžov, Chlumec nad Cidlinou a Poděbrady až k Sadské. Z důvodu výhodnější polohy bylo v roce 1784 sídlo kraje přeneseno do Jičína, ale název kraje zůstal zachován až do roku 1850. Po celou tuto dobu zůstával Nový Bydžov největším městem kraje - v roce 1850 měl 4 919 obyvatel.

Od roku 1850 až do roku 1960 byl Nový Bydžov nepřetržitě okresním městem - 1850 až 1855 sídlem smíšeného okresního úřadu s okresním hejtmánstvím, 1855 až 1868 sídlem politického okresu s okresním představeným, 1868 až 1919 sídlem okresního hejtmánství, 1919 až 1928 sídlem okresní

správy politické, 1928 až 1945 okresního úřadu a 1945 až 1960 sídlem okresního národního výboru. Po zrušení okresu musely být zásadní záměry v oblasti průmyslu a výstavby opuštěny, jiné byly značně pozměněny či oddáleny. Město začalo postupně ztrácet i na svém společenském a kulturním životě. Přes nepřízeň minulých desetiletí však Nový Bydžov nepřestal být přirozeným centrem větší části obcí bývalého okresu - Bydžovska, Chlumecka a Smidarska.

